ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 12. februára 2009 *

Vo veci C-93/08,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (Lotyšsko) zo 14. februára 2008 a doručený Súdnemu dvoru 28. februára 2008, ktorý súvisí s konaním:

Schenker SIA

proti

Valsts ieņēmumu dienests,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, P. Kūris a C. Toader (spravodajkyňa),

* Jazyk konania: lotyština.

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
tajomník: R. Şereş, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 4. decembra 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Schenker SIA, v zastúpení: A. Tauriņš, člen správnej rady, za právnej pomoci I. Faksa, advokāte,

— Valsts ieņēmumu dienests, v zastúpení: Dz. Jakāns, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci E. Krimela, splnomocnená zástupkyňa,

— lotyšská vláda, v zastúpení: E. Balode-Buraka, E. Eihmane a K. Drēviņa, splnomocnené zástupkyne,

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, splnomocnený zástupca,

— grécka vláda, v zastúpení: O. Patsopoulou a Z. Chatzipavlou, splnomocnené zástupkyne,

— fínska vláda, v zastúpení: J. Heliskoski, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: E. Kalniņš a S. Schønberg, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 11 nariadenia Rady (ES) č. 1383/2003 z 22. júla 2003, ktoré sa týka colného konania pri tovare podozrivom z porušovania niektorých práv duševného vlastníctva a opatrení, ktoré sa majú prijať pri tovare, u ktorého sa zistilo, že sa takéto práva porušili (Ú. v. ES L 196, s. 7; Mim. vyd. 02/013, s. 469).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Schenker SIA (ďalej len „Schenker“) a Valsts ieņēmumu dienests (štátna daňová správa) týkajúceho sa

vyrubenia pokuty tejto spoločnosti po zničení tovaru podozrivého z porušovania práv duševného vlastníctva.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Nariadením Rady (ES) č. 1383/2003 sa zrušilo a nahradilo nariadenie Rady (ES) č. 3295/94 z 22. decembra 1994, ktorým sa ustanovujú opatrenia zakazujúce uvoľnenie falšovaných a pirátskych tovarov do voľného obehu, ich export, reexport alebo uplatňovanie režimu suspenzie pre tieto tovary (Ú. v. ES L 341, s. 8; Mim. vyd. 02/005, s. 318).

4 Odôvodnenia č. 3, 5, 9 a 10 nariadenia č. 1383/2003 znejú takto:

„(3) V prípadoch, keď napodobeniny, pirátsky tovar a vo všeobecnosti tovar porušujúci právo duševného vlastníctva pochádza alebo prichádza z tretích krajín, jeho dovoz na colné územie spoločenstva… by sa mal zakázať a mal by byť zriadený postup umožňujúci colným orgánom uplatňovanie tohto zákazu tak účinne, ako je to len možné.

…

(5) Na obdobie potrebné na určenie, či je podozrivý tovar skutočne napodobeninou, pirátskym tovarom alebo tovarom porušujúcim niektoré práva duševného vlastníctva, by malo konanie colných orgánov zahŕňať odklad uvoľnenia do voľného obehu, vývozu a spätného vývozu, alebo zadržanie tovaru…

…

(9) S cieľom zjednodušiť uplatňovanie nariadenia pre colné správy a tiež pre držiteľov práv, malo by byť vytvorené ustanovenie pre pružnejší postup, ktorý umožňuje zničenie tovaru porušujúceho určité práva duševného vlastníctva, bez existencie akejkoľvek povinnosti začať konanie, s cieľom preukázať, či sa podľa vnútroštátneho práva právo duševného vlastníctva porušilo.

(10) Je potrebné ustanoviť opatrenia uplatniteľné na tovar, u ktorého sa zistilo, že je napodobeninou, pirátskym tovarom alebo tovarom všeobecne porušujúcim niektoré práva duševného vlastníctva. Tieto opatrenia by nemali iba zbaviť subjekty, ktoré sú zodpovedné z transakcií s takýmto tovarom, ekonomických požitkov z obchodovania a pokutovať ich, ale mali by tiež predstavovať účinnú prekážku pre ďalšie obchodovania tohto druhu.“

5 Článok 2 ods. 1 písm. a) i) nariadenia č. 1383/2003 stanovuje:

„Na účely tohto ustanovenia sú…:

a) … ‚napodobneninami', a to:

i) tovar vrátane obalu, ktorý nesie bez oprávnenia obchodnú značku totožnú s obchodnou značkou platne registrovanou pre rovnaký druh tovaru, alebo tovar, ktorého hlavné znaky nemôžu byť rozlíšené od takejto obchodnej značky a ktorý týmto porušuje práva držiteľa obchodnej značky podľa práva spoločenstva…, alebo podľa práva členského štátu…"

6 Článok 10 prvý odsek tohto nariadenia stanovuje:

„Právo platné v členskom štáte, na ktorého území sa tovar nachádza v jednej zo situácií uvedených v článku 1 ods. 1, sa uplatňuje pri rozhodovaní, či sa právo podľa vnútroštátneho práva duševného vlastníctva porušilo."

7 Článok 11 ods. 1 tohto nariadenia znie:

„1. Ak colné orgány zadržali alebo odložili uvoľnenie tovaru, ktorý je podozrivý z porušovania práva duševného vlastníctva…, členské štáty môžu ustanoviť v súlade s ich vnútroštátnym právom zjednodušený postup použitý so súhlasom držiteľa práva, ktorý umožňuje colným orgánom prepadnutie tovaru s cieľom zničenia pod colným dohľadom bez toho, aby existovala akákoľvek potreba určiť, či sa podľa vnútroštátneho práva právo duševného vlastníctva porušilo. Nakoniec, členské štáty v súlade s ich vnútroštátnym právom uplatňujú tieto podmienky:

— držiteľ práva písomne informuje colné orgány do 10 pracovných dní… o obdržaní oznámenia ustanoveného v článku 9, že tovar príslušný pre postup porušuje právo duševného vlastníctva uvedené v článku 2 ods. 1 a poskytne týmto orgánom písomnú dohodu [písomný súhlas — *neoficiálny preklad*] deklaranta, držiteľa alebo vlastníka tovaru o prepadnutí tovaru s cieľom zničenia. … Ak si to okolnosti vyžadujú, toto obdobie sa môže predĺžiť o ďalších desať pracovných dní,

— musí sa vykonať zničenie, pokiaľ nie je vo vnútroštátnom práve bližšie určené inak, na náklady a so zodpovednosťou držiteľa práv, ktorému bude systematicky predchádzať odoberanie vzoriek na účely ich uchovania colnými orgánmi v takých podmienkach, aby predstavovali dôkaz prípustný v právnych konaniach v členskom štáte, v ktorom môže byť potrebný.“

8 Článok 18 nariadenia č. 1383/2003 stanovuje:

„Každý členský štát zavedie uplatňovanie pokút [sankcií — *neoficiálny preklad*] v prípadoch porušenia tohto nariadenia. Takéto pokuty [sankcie — *neoficiálny preklad*] musia byť účinné, primerané a výstražné.“

Vnútroštátna právna úprava

9 Článok 201.12 druhý odsek lotyšského zákona o správnych priestupkoch (Administratīvo pārkāpumu Kodekss) stanovuje:

„V prípade uplatnenia colného konania na napodobneniny a na pirátsky tovar alebo na prechodnú držbu takéhoto tovaru sa fyzickým osobám ukladá pokuta od 50 do 250 LVL, právnickým osobám od 500 do 5 000 LVL, a tovar bude zhabaný.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

10 Na základe zmluvy Schenker ako colný zástupca prepustil vo vlastnom mene a na účet spoločnosti Rovens SIA (ďalej len „Rovens“) do voľného obehu tovar označený ochrannou známkou Nokia, ktorého bola táto spoločnosť adresátom.

11 Pri kontrole dovážaného tovaru 16. februára 2005 nadobudol Rīgas Muitas iestāde (Colný úrad v Rige) podozrenie, že môže ísť o napodobneniny.

12 V súlade s článkom 9 nariadenia č. 1383/2003 colné orgány zadržali tovar, odobrali z neho vzorky a poslali ich zástupcovi spoločnosti Nokia Corp., ktorá je majiteľom ochrannej známky Nokia. Zároveň informovali o tomto postupe spoločnosť Rovens.

13 Dňa 1. marca 2005 Nokia Corp. oznámila colným orgánom, že sa vedú rokovania so spoločnosťou Rovens o možnosti uplatniť zjednodušený postup na zničenie tovaru, a súčasne ich požiadala, aby sa zadržanie uvedeného tovaru predĺžilo o desať dní.

14 Dňa 3. marca 2005 Nokia Corp. oznámila colným orgánom, že daný tovar je falšovaný. Dňa 4. marca 2005 Nokia Corp. a Rovens uzavreli dohodu o zničení tovaru na náklady spoločnosti Rovens, ktorú 11. marca 2005 predložili colným orgánom.

15 Dňa 1. apríla 2005 uvedené orgány spísali protokol, v ktorom uviedli, že Schenker ako „deklarant“ porušil články 9 a 16 nariadenia č. 1383/2003. Na základe posudku

spoločnosti Nokia Corp. z 3. marca 2005 uviedli, že Schenker sa dopustil „správneho priestupku“ v zmysle článku 201.12 druhého odseku zákona o správnych priestupkoch, a uložili mu pokutu vo výške 500 LVL (lotyšských latov).

16 Schenker toto rozhodnutie neúspešne napadol u riaditeľa Valsts ieņēmumu dienests. Napokon podal žalobu o zrušenie uvedeného rozhodnutia na Administratīvā rajona tiesa (obvodný správny súd), v ktorej uviedol, že článok 11 nariadenia č. 1383/2003 počíta s možnosťou nestanoviť, že tovar bol falšovaný. Táto žaloba bola zamietnutá.

17 Apgabaltiesa (regionálny súd), na ktorý bolo podané odvolanie, zastával názor, že uvedený článok 11 sa na tento prípad vôbec nevzťahuje, keďže dohoda o zničení tovaru bola uzavretá až po tom, ako colné orgány uskutočnili kontrolu týkajúcu sa porušenia práva duševného vlastníctva.

18 Schenker podal kasačný opravný prostriedok na Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, ktorý rozhodol konanie prerušiť a Súdnemu dvoru podať návrh na začatie prejudiciálneho konania o tejto otázke:

„Má sa článok 11 nariadenia č. 1383/2003 vykladať v tom zmysle, že ak sa držiteľ práva duševného vlastníctva (držiteľ práva) dohodne s deklarantom alebo majiteľom tovaru, že sa tovar zničí, alebo ak začne rokovať o možnosti zničenia tovaru a v rámci tohto konania colné orgány získajú informáciu, že ide o napodobneninu tovaru, je tým vylúčená možnosť uložiť deklarantovi tovaru alebo jeho majiteľovi sankcie podľa vnútroštátnej právnej úpravy?“

O prejudiciálnej otázke

19 Svojou otázkou sa predkladajúci súd v podstate pýta, či uplatnenie zjednodušeného postupu podľa článku 11 nariadenia č. 1383/2003, so súhlasom držiteľa práva duševného vlastníctva a dovozcu, zbavuje príslušné vnútroštátne orgány práva uložiť osobám zodpovedným za dovoz takéhoto tovaru na colné územie Spoločenstva „sankciu“ v zmysle článku 18 tohto nariadenia, akou je správna pokuta.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

20 Schenker sa domnieva, že nariadenie č. 1383/2003 nedovoľuje colným orgánom uložiť sankciu, keďže zjednodušený postup prebieha medzi držiteľom práva duševného vlastníctva a dovozcom, lebo na jednej strane už samo zničenie tovaru predstavuje sankciu a na druhej strane uvedené orgány nemajú právomoc vstupovať do riešenia sporov medzi súkromnými hospodárskymi subjektmi, ktoré podliehajú výlučne občianskemu právu a súdnemu konaniu. Okrem toho spoločnosti Schenker ako colnému zástupcovi nemôže byť uložená správna sankcia, akou je pokuta, namiesto dovozcu alebo výrobcu.

21 Navyše colné orgány vo veci samej vychádzali pri uložení spornej pokuty iba z jednostranného vyhlásenia majiteľa ochrannej známky. V tomto bode Schenker, podporovaný Komisiou Európskych spoločenstiev, spochybňuje dostatočnú dôkaznú hodnotu tohto vyhlásenia na konštatovanie „porušenia práva duševného vlastníctva“ v zmysle nariadenia č. 1383/2003.

22 Valsts ieņēmumu dienests, lotyšská, česká, grécka a fínska vláda, ako aj Komisia zastávajú názor, že uplatnenie „zjednodušeného postupu“ v zmysle článku 11 nariadenia č. 1383/2003 nezbavuje príslušné orgány možnosti uložiť „sankcie“ v zmysle článku 18 tohto nariadenia, keďže, ako to vyplýva aj z odôvodnenia č. 10 uvedeného nariadenia, členské štáty sú povinné v prípadoch porušenia určitého práva duševného vlastníctva uložiť efektívne, primerané a výstražné sankcie.

Odpoveď Súdneho dvora

23 Čo sa týka možností príslušných orgánov uložiť „sankcie“ v zmysle článku 18 nariadenia č. 1383/2003, keď dotknuté hospodárske subjekty už začali „zjednodušený postup“ v zmysle článku 11 tohto nariadenia, je nutné konštatovať, že tento zjednodušený postup, ako vyplýva z odôvodnenia č. 9 uvedeného ustanovenia, bol zavedený s cieľom uľahčiť uplatňovanie nariadenia č. 1383/2003 pre colné správy a tiež pre držiteľov práv duševného vlastníctva.

24 Podľa článku 9 ods. 1 nariadenia č. 1383/2003, len čo sa totiž schváli žiadosť o konanie podaná držiteľom práva, príslušný colný úrad konštatuje, že predmetný tovar je podozrivý z toho, že porušuje právo duševného vlastníctva, a zastaví uvoľnenie uvedeného tovaru alebo ho zadrží, aby sa dalo zistiť, či bolo porušené právo duševného vlastníctva.

25 Na jednej strane môže neukončenie tohto konania v stanovených lehotách viesť k porušeniu určitých práv duševného vlastníctva prepustením tovaru na colné územie

Spoločenstva a na druhej strane musí podľa článku 6 ods. 1 druhého pododseku nariadenia č. 1383/2003 majiteľ ochrannej známky podávajúci žiadosť o konanie predložiť vyhlásenie, v ktorom sa zaviaže, že ponesie všetky náklady, ktoré vzniknú podľa tohto nariadenia tým, že tovar ostal podľa článku 9, prípadne podľa článku 11 pod colným dohľadom.

26 Aby sa zmiernili nevýhody, ktoré sú spojené s dĺžkou konania a s nákladmi na skladovanie tovaru, ktoré znáša držiteľ práva duševného vlastníctva, stanovuje nariadenie č. 1383/2003 možnosť zjednodušeného postupu, ktorá umožňuje držiteľovi tohto práva, so súhlasom deklaranta, držiteľa alebo majiteľa podozrivého tovaru, zničiť tento tovar pod dohľadom colných orgánov, a to, ako vyplýva z odôvodnenia č. 9 tohto nariadenia, bez existencie akejkoľvek povinnosti začať konanie s cieľom zistiť, či sa podľa vnútroštátneho práva porušilo právo duševného vlastníctva.

27 Začatie takého zjednodušeného postupu, ktorého zavedenie do právneho poriadku členských štátov je iba fakultatívne, nemôže orgány týchto štátov zbaviť možnosti prijať „sankciu“ v zmysle článku 18 nariadenia č. 1383/2003, keďže toto ustanovenie určuje, že členské štáty musia určiť také sankcie v prípade porušenia tohto nariadenia.

28 Ako totiž vyplýva z odôvodnenia č. 3 nariadenia č. 1383/2003, je nutné všeobecne zakázať dovoz tovaru porušujúceho právo duševného vlastníctva na colné územie Spoločenstva.

29 V tejto súvislosti stanovuje článok 18 nariadenia č. 1383/2003 v spojení s odôvodnením č. 10 tohto nariadenia, že členské štáty sú povinné prijať efektívne, primerané a výstražné sankcie pre prípad porušenia uvedeného nariadenia.

30 Na rozdiel od tvrdenia spoločnosti Schenker sa zničenie tovaru na základe fakultatívneho postupu pod podmienkou vzájomného súhlasu majiteľa ochrannej známky a dovozcu nemôže kvalifikovať ako sankcia uložená vnútroštátnym orgánom pri uplatnení režimu sankcií, ktoré sú členské štáty podľa článku 18 nariadenia č. 1383/2003 povinné stanoviť.

31 Ďalej, ako správne uvádzajú česká a fínska vláda, článok 11 ods. 1 druhá zarážka nariadenia č. 1383/2003 výslovne stanovuje, že zničeniu bude systematicky predchádzať odoberanie vzoriek na účely ich uchovania colnými orgánmi v takých podmienkach, aby predstavovali dôkaz prípustný v právnych konaniach v členskom štáte, v ktorom môže byť potrebný.

32 Napokon vzhľadom na povahu dôkazov, ktoré sú potrebné na konštatovanie porušenia práva duševného vlastníctva, je nutné uviesť, že podľa článku 10 nariadenia č. 1383/2003 sa pri určení, či bolo podľa vnútroštátneho práva porušené právo duševného vlastníctva, uplatňujú platné právne predpisy toho členského štátu, na ktorého území sa nachádza tovar v situáciách uvedených v článku 1 ods. 1 tohto nariadenia.

33 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na predloženú otázku odpovedať tak, že začatie zjednodušeného postupu, so súhlasom držiteľa práva duševného vlastníctva a dovozcu, podľa článku 11 nariadenia č. 1383/2003 nezbavuje príslušné vnútroštátne orgány práva uložiť osobám zodpovedným za dovoz takéhoto tovaru na colné územie Spoločenstva „sankciu“ v zmysle článku 18 tohto nariadenia, akou je správna pokuta.

O trovách

34 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Začatie zjednodušeného postupu, so súhlasom držiteľa práva duševného vlastníctva a dovozcu, podľa článku 11 nariadenia Rady (ES) č. 1383/2003 z 22. júla 2003, ktoré sa týka colného konania pri tovare podozrivom z porušovania niektorých práv duševného vlastníctva a opatrení, ktoré sa majú prijať pri tovare, u ktorého sa zistilo, že sa takéto práva porušili, nezbavuje príslušné vnútroštátne

orgány práva uložiť osobám zodpovedným za dovoz takéhoto tovaru na colné územie Európskeho spoločenstva „sankciu“ v zmysle článku 18 tohto nariadenia, akou je správna pokuta.

Podpisy